

Sivistyspalvelut:

Toiminta-ajatus:

Laadukkaat varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuksen, lukion sekä vapaa-ajan palvelut asiakaslähtöisesti. Toiminnan perustana on vahva paikallinen identiteetti ja aktiivinen kuntalainen. Korostetaan yrittäjähenkisyyttä ja vahvistetaan vuorovaikutusta kansallisiin ja kansainvälisiin toimijoihin.

Visio: Korkeatasoisen koulutuksen ja vapaa-ajan palveluiden Ranua

Arvot: Elinikäinen kasvu ja oppiminen, hyvinvointi sekä yhteisöllisyys.

Menestystekijät:

- Ammattitaitoinen ja monipuolisesti osaava henkilöstö
- Paikallinen kulttuuriperintö
- Monialainen yhteistyö ja osallisuus
- Nykyaikainen tiedonvälitys ja viestintä

Painopistealueet ja tavoitteet:

- Säännöllinen toiminnan laadun ja määrän arviointi
- Monipuolisten palveluiden turvaaminen lähivuosina
- Elämisen ja oppimisen taitojen sekä osaamisen vahvistaminen
- Henkilöstön ja kuntalaisten sitoutuminen toiminnan kehittämiseen ja muutoksiin

Toimielin: Tehtävä/tulosalue: Tilivelvollinen:	SIVISTYSLAUTAKUNTA Hallinto Sivistystoimenjohtaja
Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:	Sivistystoimi tarjoaa kuntalaisille mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen sekä monipuoliseen vapaa-ajan harrastamiseen. Sivistyspalvelut tuetaan yhteistyössä eri tahojen kanssa.

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Henkilöstö					
Sivistystoimenjohtaja	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot						
Toimintakulut	-106 969	-131 938	-109 987	-16,6	-109 987	-109 987
Henkilöstökulut	-43 615	-58 984	-93 455	58,4	-93 455	-93 455
Palvelujen ostot	-56 447	-61 482	-7 833	-87,3	-7 833	-7 833
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 371	-2 700	-2 184	-19,1	-2 184	-2 184
Avustukset						
Vuokrat	-5 335	-7 772	-5 515	-29,0	-5 515	-5 515
Muut toimintakulut	-200	-1 000	-1 000		-1 000	-1 000
Toimintakate	-106 969	-131 938	-109 987	-16,6	-109 987	-109 987
Poistot ja arvonalentumiset	-1 630	-1 953	-1 834	-6,1	-1 834	-1 834
Tilikauden tulos	-108 599	-133 891	-111 821	-16,5	-111 821	-111 821
Vyörytyserät	-1 210	-1 349	-1 349	-5,1	-1 349	-1 349

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Sivistystoimi edistää suvaitsevaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- * Työkiertoa ja henkilöstön siirtämistä tehtävästä toiseen toteutetaan hyvinvoinnin ja tehokkuuden lisäämiseksi. Työssä jaksamista edistäviä toimia jatketaan
- * Henkilökuntaa motivoidaan oman ammattitaidon ylläpitämiseen (mm. lisä- ja täydennyskoulutukset.)
- * Tehokasta johtamista tuetaan ja henkilöstöä kannustetaan kehittämistyöhön.
- * Palvelujen tuottamista arvioidaan monipuolisesti ja luotettavasti.
- * Sivistystoimen asiantuntemuksen, osaamisen ja palveluiden tasot määritellään yksikkökohtaisissa laatu- käsikirjoissa, jotka otetaan käyttöön valtakunnallisten kriteereiden valmistuttua. Laatu- arvioinnin ja hyvinvointikertomuksen pohjalta kehitetään toimintaa ohjaavia palveluprosesseja ja huomioidaan strategiois- sa/toimenpideohjelmassa.
- * Tilaratkaisujen suunnittelun aloittaminen ja kestävien ratkaisujen kartoittaminen koko sivistystoimessa. Tilojen tulee täyttää terveys- ja turvallisuusvaatimukset. Toimivien tilojen pitäminen hyvässä kunnossa.
- * Sivistystoimessa jatketaan rakenteellisten muutosten tekemistä ikäluokkien pienentyessä.
- * Kilpailukykysovimuksen mukaista henkilökunnan työajan lisäystä jatketaan.
- * Sivistystoimen yksiköt toteuttavat nuorisotakuulain edellyttämiä tehtäviä.
- * Osallistutaan hankkeisiin ja haetaan rahoitusta toiminnan kehittämiseen itsenäisesti tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hankkeilla vahvistetaan yksiköiden kehittämistyötä ja kouluttautumista.

Tehtävä/tulosalue: Tilivelvollinen:	Varhaiskasvatus Vastaava lastentarhanopettaja, vastaava hoitaja					
Toiminnan lyhyt kuvaus/ palveluajatus:	Päiväkodin, perhepäivähoidon, ryhmäperhepäivähoidon, esiopetuksen, varhaiskasvatuksen erityisopetuksen ja avoimen varhaiskasvatuksen yksiköt tuottavat monipuolisia ja laadukkaita, kuntalaisten tarpeisiin vastaavia palveluita. Palvelut tuotetaan varhaiskasvatus-, esiopetus-, lastensuojelu- ja sosiaalihuoltolakien mukaisesti.					
Tavoitteen kohteen määrittely	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Päivähoito: Lasten sijoitukset järjestetään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	Päiväkoti €/hvp Perhep.hoito €/hvp Ryhmäperhep.hoito €/hvp Esiopetus €/oppilas	54,32 58,06 64,12 6109	50,47 37,90 62,33 6414	53,36 45,77 66,02 5870	53,36 45,77 66,02 5870	53,36 45,77 66,02 5870
Päivähoito ja esiopetus järjestetään asiakaskeskeisesti ja joustavasti	Paikan odotusaika pv Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaan % Päiväkodin käyttöaste %	<14 95 80	<14 95 85	<14 95 85	<14 95 85	<14 95 85
Asiakastyytyväisyys	Päivähoitojärjestelmä kokonaisuutena tyydyttävä/erinomainen	-	-	hyvä	-	hyvä

Toiminnan kysyntä ja laajuustiedot	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Varhaiskasvatus					
0-6 -vuotiaiden lkm	300	300	213	187	180
Päivähoitopaikkaa tarvitsevien lkm	110	120	110	105	95
-päiväkoti	24	25	25	25	25
-perhepäivähoito	28	25	35	25	25
-ryhmäperhepäivähoito	45	40	50	50	40
-avoin varhaiskasvatus	25	13	18		
Esiopetuksessa/päivähoito olevien lkm	57	52/20	31.5.2017 asti 51/20	42/15	36/10

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Henkilöstö					
Lasten ja nuorten huolto					
Varhaiskasvatus					
Varhaiskasvatusjohtaja	1				
Vastaava lastentarhanopett.		1	1	1	1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1	1	1	1	1
Lastentarhanopettaja	4	4	3	3	3
Lastenhoitaja	4	4	4	4	4
Päivähoidon ohjaaja	1				
Perhepäivähoitaja	16	16	15	14	12
Vastaava hoitaja	3	3	3	3	3
Varhaiskasvatuksen avustaja					

-vakainainen	3	2	2	2	2
-määräaikainen	1	2	2		

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	201 714	203 000	180 000	-11,3	180 000	180 000
Myyntituotot	18 465	17 280	25 000	44,7	25 000	25 000
Maksutuotot	165 358	185 720	155 000	-16,5	155 000	155 000
Tuet ja avustukset	1 053					
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot	16 839					
Toimintakulut	-1 582 590	-1 513 053	-1 489 943	-1,5	-1 489 943	-1 489 943
Henkilöstökulut	-1 213 276	-1 146 272	-1 130 281	-1,4	-1 130 281	-1 130 281
Palvelujen ostot	-203 699	-206 261	-195 070	-5,4	-195 070	-195 070
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 351	-24 100	-22 150	-8,1	-22 150	-22 150
Avustukset						
Vuokrat	-141 199	-136 420	-142 442	4,4	-142 442	-142 442
Muut toimintakulut	-2 065					
Toimintakate	-1 380 876	-1 310 053	-1 309 943		-1 309 943	-1 309 943
Poistot ja arvonalentumiset	-31 266	-26 900	-16 559	-38,4	-16 559	-16 559
Tilikauden tulos	-1 412 143	-1 336 953	-1 326 502	-0,8	-1 326 502	-1 326 502
Vyörytyserät	-17 898	-15 244	-15 244	-9,9	-15 244	-15 244

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Varhaiskasvatusta järjestetään varhaiskasvatustilain edellyttämällä tavalla kaikille tarvitseville ja tilapäishoitoa järjestetään vapaille varhaiskasvatuspaikoille päiväkodissa ja perhepäivähoidossa.
- * Varhaiskasvatuksessa varaudutaan muutamiin ostopalvelusopimuksiin naapurikuntien kanssa. Varhaiskasvatuspalveluja myydään naapurikunnille resurssien mukaan.
- * Perheitä tukevaa avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan resurssien mukaisesti toukokuun 2018 loppuun saakka.
- * Perhepäivähoidon sesonkiloontoisuuteen varaudutaan sijaismäärärahoihin.
- * Varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja esioppilaiden määrän alenemiseen vastataan kohdentamalla henkilöstöresursseja tarkoituksenmukaisesti ja mm. jättämällä täyttämättä toimia niiden vapautuessa. 2017 avoimeksi jäänyt päiväkodin avustajan toimi lakkautetaan.
- * Henkilöstön eläköityessä toimia tarkastellaan sisäisesti. Vuonna 2017 eläköityneen perhepäivähoitajan tilalle ei palkata vakituista perhepäivähoitajaa.
- * Varhaiskasvatus ja esiopetus järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Toimintoja pyritään keskittämään mm. lomien aikana ja työvoiman joustavaa käyttöä eri yksiköissä ja yksiköiden välillä tehostetaan.
- * Esiopetuksesta on laskettu kustannukset oppilasta kohti, ei tuntihintaa kuten aikaisemmin.
- * Varhaiskasvatuksen erityisopettaja opettaa, ohjaa ja konsultoi päivähoito- ja esiopetusryhmien lisäksi tarvittaessa myös kotihoidossa olevia, alle kouluikäisiä lapsia.

Tehtävä/tulosalue: Tilivelvollinen:	Perusopetus Sivistystoimenjohtaja sekä koulujen rehtorit/ koulunjohtajat yksiköidensä osalta
Toiminnan lyhyt kuvaus/ palveluajatus:	Osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan toteuttama yhtenäinen, oppilaita osallistava opinpolku tarjoaa ranualaisille lapsille ja nuorille laadukkaat oppimismahdollisuudet sekä jatko-opintokelpoisuuden.

Tavoitteen kohteen määrittely	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Laadukkaan perusopetuksen järjestäminen	Oppilaista sijoittuu jatko-opintoihin, %	100	99	100	>100	>100
	Oppilaita sijoittuu oman kunnan lukioon, %	35	40	>36	>36	>36
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus	96	96	>98	>98	>98
Opetus järjestetään taloudellisesti	Euroa/oppilas	10 255	10 481	10 899	10 899	10 899
- Impiö	€/oppilas	13 786	16 964	13 998	13 998	13 998
- Kirkonkylä	€/oppilas	8 737	8 670	9 736	9 736	9 736
- Kuha	€/oppilas	11 248	11 751	9 126	9 126	9 126
- Yläaste	€/oppilas	11 177	10 420	11 485	11 485	11 485

Toiminnan kysyntä ja laajuustiedot	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
<u>Oppilaita yhteensä 20.9.</u>	569	573	581	572	547
Esioppilaat	57	57	58	53	42
1-6 vuosiluokat	326	327	341	341	331
7-9 vuosiluokat	186	189	182	178	174

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
<u>Henkilöstö 20.9.</u>					
Rehtori	2	2	2	2	2
Luokanopettaja	21	22	22	21	19
Erietyisluokanopettaja	2	2	2	2	2
Erietyisopettaja	4	4	4	4	4
Lehtori	16	15	15	14	14
Päätoiminen tuntiopettaja	2	2	2	3	3
Valmistava opetus	3	3			
Aikuisten perusopetus			1	1	
Koulukuraattori	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
Koulunkäynnin ohjaajat					
- vakinaiset	18	18	18	17	17
- määräaikaiset	2				
<u>Toimitilat</u>					
Impiön koulu	754	754	754	754	754
Kirkonkylän koulu	3200	3200	3200	3200	3200
Kuhan koulu	1075	1075	1075	1075	1075
Yläaste	3100	3100	1500	1500	1500
Yläasteen työpaja	850	850	850	850	850

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	266 310	128 908	156 300	21,2	156 300	156 300
Myyntituotot	89 647	55 308	54 500	-1,5	54 500	54 500
Maksutuotot	6 530	8 000	6 000	-25,0	6 000	6 000
Tuet ja avustukset	150 123	64 000	94 400	47,5	94 400	94 400
Vuokratuotot		1 600	1 400	-12,5	1 400	1 400
Muut toimintatuotot	20 011					
Toimintakulut	-5 697 704	-5 738 403	-5 856 431	2,1	-5 856 431	-5 856 431
Henkilöstökulut	-3 598 677	-3 503 801	-3 399 853	-3,0	-3 399 853	-3 399 853
Palvelujen ostot	-1 233 483	-1 174 432	-1 153 628	-1,8	-1 153 628	-1 153 628
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-190 325	-180 880	-210 110	16,2	-210 110	-210 110
Avustukset						
Vuokrat	-672 954	-879 290	-1 092 840	24,3	-1 092 840	-1 092 840
Muut toimintakulut	-2 266					
Toimintakate	-5 431 395	-5 609 495	-5 700 131	1,6	-5 700 131	-5 700 131
Poistot ja arvonalentumiset	-208 640	-247 825	-204 925	-17,3	-204 925	-204 925
<i>Tilikauden tulos</i>	-5 640 035	-5 857 320	-5 905 056	0,8	-5 905 056	-5 905 056
Vyörytyserät	-64 437	-55 783	-55 783	-2,3	-55 783	-55 783

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Lisätään toimia oppilaiden osallisuuden, viihtyvyyden ja turvallisuuden edistämiseksi (oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta sekä Liikkuva Koulu).
- * Opetusjärjestelyitä (henkilöstön osaaminen, oppituntijärjestelyt ja varusteet) kehitetään niin, että oppilaiden liikkuminen lisääntyy (Liikkuva Koulu), osallisuus (oppilaskunnat, tukioppilaat yms.) vahvistuu ja yhteistyö kotien kanssa lisääntyy.
- * Vuonna 2018 kehitetään oppimisympäristöjä ja työtapoja, tv-taitoja, monipuolista arviointia sekä toteutetaan monialaisia oppimiskokonaisuuksia.
- * Kilpailukykysovimuksen mukaista opettajien yhteissuunnittelua lisäystä (24 tuntia) jatketaan.
- * Lisätään sähköisen oppimateriaalin ja opetusvälineiden käyttöä.
- * Uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2018 kahdeksannella luokalla ja valmistaudutaan sen käyttöönottoon vuosiluokalla 9 lukuvuonna 2019 - 2020.
- * Opetuksen kehittämisessä hyödynnetään hankerahoitusta ja projekteja sekä omalla toiminnalla (saman-aikais-/rinnakkaisopetus, monipuolisten opiskelumenetelmien osaamisen lisääminen) sekä laaja-alaisella moniammatillisella yhteistyöllä muiden toimijoiden –erityisesti kotien- kanssa.
- * Koulujen kerhotoiminnalla edistetään oppilaiden hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä.
- * Aikuisten perusopetusta jatketaan ja uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.1.2018.
- * Impiön koulu jatkaa kahden opettajan kouluna 31.7.2019 saakka, jonka jälkeen Impiön koulun oppilaat siirretään Kuhan koululle.

Tehtävä/tulosalue: Tilivelvollinen:	Lukio- ja ammatillinen koulutus Lukion rehtori
Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:	Monipuolinen ja korkeatasoinen toisen asteen koulutus opiskelijan kotipaikkakunnalla antaa laaja-alaisen yleissivistävän pohjakoulutuksen nuorten jatko-opintoihin ja luo alustavia valmiuksia työelämää varten.

Tavoitteen kohteen määrittely	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Laadukas opetus	Keskeyttäneiden osuus, % Ylioppilaskirjoitukset -arvosanojen keskiarvo	4,2	1,4	<1,5	<1,5	<1,5
		keski-tasoa	keski-tasoa	keski-tasoa	keski-tasoa	keski-tasoa
Henkilöstön ammattitaito	Pätevien opettajien osuus, %	100	100	100	100	100
Opetus järjestetään taloudellisesti - lukion kustannukset	Euroa/oppilas	11 015	11 492	11 987	11 987	11 987

Toiminnan kysyntä ja laajuustiedot	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
<u>Oppilaat 20.9.</u>					
Lukio	64	65	65	>70	>70
Etälukio/Aineopiskelijat		1	2	1	1
Kaksois/kolmoistutkinto				1	1
Opetustunnit:					
Lukio	6500	6000	6080	6000	6000
Etälukio (10 kurssia)					

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Henkilöstö					
Rehtori	0,45	0,45	1	1	1
Lehtori	6,5	6,5	7	7	7
Koulukuraattori	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Toimitilat					
Lukio	500	500	500	500	500

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	49 000	32 000	26 500	-17,2	26 500	26 500
Myyntituotot	32					
Maksutuotot	6 074	5 500	5 500		5 500	5 500
Tuet ja avustukset	42 864	26 500	21 000	-20,8	21 000	21 000
Vuokratuotot					0	0
Muut toimintatuotot	30					
Toimintakulut	-787 811	-830 504	-829 617	-0,1	-829 617	-829 617

Henkilöstökulut	-527 141	-502 934	-524 007	4,2	-524 007	-524 007
Palvelujen ostot	-125 725	-128 499	-114 052	-11,2	-114 052	-114 052
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 744	-33 500	-27 500	-17,9	-27 500	-27 500
Avustukset						
Vuokrat	-103 197	-165 571	-164 058	-0,9	-164 058	-164 058
Muut toimintakulut	-4					
Toimintakate	-738 810	-798 504	-803 117	0,6	-803 117	-803 117
Poistot ja arvonalentumiset	-1 594 46	-2 680	-810	-69,8	-810	-810
Tilikauden tulos	-898 256	-801 184	-803 927	0,3	-803 927	-803 927
Vyörytyserät	-8 910	-7 894	-7 894	-5,6	-7 894	-7 894

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Lukio jatkaa monipuolista opetustarjontaa päivälukiona. Lukiolla on valmius järjestää lukio-opinnot ammattillisen kaksioistutuksen opiskelijoille, aineopiskelijoille sekä ohjata aikuisten etälukio-opintoja.
- * 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat noudattavat 1.8.2017 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa ja 3. vuosikurssin opiskelijat jatkavat opintonsa loppuun vanhan opetussuunnitelman mukaan.
- * Valinnaiskursseja tarjotaan mahdollisimman paljon (paikallinen sopimus), ja kurssitarjontaa laajennetaan etäopinnoilla.
- * Sähköiset ylioppilaskirjoitukset laajenevat Ranualla vuoden 2018 aikana kuudella kirjoitettavalla aineella siten, että kaikki kokeet tehdään tietokoneella keväällä 2019.
- * Jatketaan toimia opiskelijoiden osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden lisäämiseksi.
- * Lainattavia oppikirjoja, digitaalisia oppikirjoja ja opiskelumateriaalia hankitaan opiskelijoille niin, että materiaali on täysin uuden opetussuunnitelman mukaista.
- * Opettajien yhteissuunnitteluaikaa lisätään 24 tunnilla lukuvuoden 2017-2018 alusta kilpailukykysovimuksen mukaisesti.

Tehtävä/tulosalue:	Kansalaisopisto
Tilivelvollinen:	Vapaa-aikatoimenjohtaja, va. kansalaisopiston rehtori
Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:	Kansalaisopisto tarjoaa ranualaisille elinikäisen oppimisfoorumin harrastus- ja opiskelutarjonnallaan. Opisto on vahva kulttuurinen toimija, joka edistää toiminta-alueensa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia.

Tavoitteen kohteen määrittely	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Kansalaisopiston koulu- tus/elämänikäinen oppiminen	Opetusryhmien määrä kaikkiaan	180	190	180	180	180
	sivukylillä	20	15	20	20	20
	Opetustuntien määrä	4 397	4 600	4 600	4 600	4 600
	Opiskelijoiden määrä	897	870	870	870	870
	- naisia	570	570	550	550	550
	- miehiä	316	300	320	320	320
Opetuksen tuloksellisuus	Valtionapuun oikeuttavat tunnit	3 564	3 564	3 300	3 300	3 300
	Pidettyjen valtionosuus tuntien lukumäärä	4 385	4 600	4 600	4 600	4 600
	Opetustunnin hinta euroa					
	- brutto	75	74	71	71	71
- netto	54	65	62	62	62	
Musiikkiopisto, ostetut paikat	Opiskelijamäärä/vuosi	14	11	9	9	8

Toiminnan kysyntä ja laajuustiedot	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Kansalaisopiston opiskelijoita 7-70 vuotiaista kuntalaisista					
- oppivelvollisuusik.	25 %	20 %	20 %	20 %	20 %
- työkäiset	27 %	30 %	30 %	30 %	30 %
- työttömät	2 %	7 %	7 %	7 %	7 %
- eläkeläiset (yli 65 v.)	31 %	34 %	34 %	34 %	34 %
- muut (kotiaiti/-isä, alle kouluikäinen yms.)	15 %	9 %	9 %	9 %	9 %

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
<u>Henkilöstö</u>					
Kansalaisopiston rehtori	0,1	0,1	0,25	0,25	0,25
Musiikinopettaja	1	1	1	1	1
Pt. tuntiopettaja	1	1	1	1	1
St. tuntiopettaja	53	40	40	40	40
<u>Toimitilat</u>					
Toivolan koulu	546	546	546	546	546
Kunnanvirasto/hallintotilat	17	17	17	17	17

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	54 195	47 550	42 690	-10,2	42 690	42 690
Myyntituotot	575					
Maksutuotot	40 877	34 800	37 540	7,9	37 540	37 540
Tuet ja avustukset	2 679	5 000	5 000		5 000	5 000
Vuokratuotot		7 750	150	-98,1	150	150
Muut toimintatuotot	10 064					
Toimintakulut	-328 117	-355 060	-339 503	-4,4	-339 503	-339 503
Henkilöstökulut	-166 967	-188 620	-205 370	8,9	-205 370	-205 370
Palvelujen ostot	-121 922	-130 650	-89 008	-31,9	-89 008	-89 008
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 064	-4 650	-4 550	-2,2	-4 550	-4 550
Avustukset						
Vuokrat	-35 793	-30 640	-40 075	30,8	-40 075	-40 075
Muut toimintakulut	-1 370	-500	-500		-500	-500
Toimintakate	-273 922	-307 510	-296 813	-3,5	-296 813	-296 813
Poistot ja arvonalentumiset	-40 866	-7 816	-6 944	-11,2	-6 944	-6 944
Tilikauden tulos	-314 788	-315 326	-303 757	-3,7	-303 757	-303 757
Vyörytyserät	-3 711	-3 683	-3 683	-4,5	-3 683	-3 683

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Kuntalaisten kuulemistilaisuus 'Kohti elinvoimaista hyvinvointi kuntaa' 15.2.2018
- * Monipuolinen musiikin ja muiden taidekasvatuksen alojen opintojen harrastetarjonta jatkuu, uudistetun ja päivitetyn Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman vakiinnuttaminen
- * Hyvinvointikertomus työkaluna terveyden edistämisen kurssisuunnitelmissa
- * Kädentaitojen ja yhdessä tekemisen tärkeys sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävien opintojen järjestäminen korostuu opetustarjonnassa. Erityisesti ikääntyviä ja työttömiä kuntalaisia aktivoidaan terveiden ja mieltä virkistävien harrastusten pariin. Huomioidaan myös kotouttamisen kurssitarjonta.
- * Kuunnellaan kuntalaisten toiveita kurssitarjontaan ja tutkitaan yhteistyömahdollisuudet alueen muiden toimijoiden kanssa

- * Kansalaisopisto järjestää monipuolista täydennyskoulutusta lähi- ja etäopetuksena.
- * Kansalaisopisto jatkaa yhteistyötä eri toimijatahojen sekä muiden vapaan sivistystyön laitosten (mm. kansalaisopistot) kanssa ja toimii hanke/projektitoiminnassa tarpeen vaatiessa.
- * Yhteistyö Koillismaan kansalaisopistojen kanssa kansalaisopistojen opettajien ja kurssilaisten koulutus- ja harrastetarjonnassa.
- * Lapin Musiikkiopistolta sitoudutaan ostamaan yhdeksän kuntapaikkaa ja paikallisen tilan käyttöön.

Tehtävä/tulosalue: Tilivelvollinen:	Kirjasto Kirjastotoimenjohtaja
Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:	Kirjastotoimi edistää kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Toiminnallaan kirjasto tukee ihmisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Tietoyhteiskunnan osana kirjasto tarjoaa mahdollisuudet erilaisten verkkopalvelujen käyttämiseen ja sisältöjen tuntemukseen yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Tavoitteen kohteen määrittely	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Kirjaston kokoelmien laadun ja määrän säilyttäminen	Hankinnat (asukasluku/1000)	817	>500	>500	>500	>500
	Lainaus/kokoelmat	1,48	1,5	>1,5	>1,5	>1,5
Laadukkaat ja asiakas-keskeiset kirjasto- ja tietopalvelut	Kokonaislainaus/asukasluku	23,65	>23	>20	>20	>20
	Kirjastokäynnit/asukasluku	9,36	>9	>9	>9	>9
	Käyttäjäkoulutuksiin osallistuneet, as.luku/1000	280	>200	>200	>200	>200
Verkkopalvelujen tarjoaminen asiakkaiden käyttöön	Tapahtumien osallistujat as.luku/1000	271	>200	>200	>200	>200
	Internet koneita asiakkaille	8	8	7	7	7
Palvelujen tuottaminen mahdollisimman taloudellisesti	Lainan hinta (toimintakulut/lainaus)	3,83	3,50	3,50	3,50	3,50
	Käynnin hinta (toimintakulut/kirjastokäynnit)	9,36	8,50	8,50	8,50	8,50

Toiminnan kysyntä ja laajuustiedot	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Lainojen määrä	95 058	>100 000	>90 000	>90 000	>90 000
Fyysiset kirjastokäynnit	37 625	>40 000	>35 000	>35 000	>35 000
Verkkokäynnit	10 584	>12 000	>10 000	>10 000	>10 000

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Henkilöstö					
Kirjastotoimenjohtaja	1	1	1	1	1
Kirjastonhoitaja	1	1	1	1	1
Kirjastovirkailija	1	1	1	1	1
Kirjastoautonkulj.-virkailija	1	1	1	1	1

Kirjastoapulainen/kirjasto- autonkuljettaja Kirjastovirkailija-kuljettaja Toimitilat Kirjasto	1				
	1				
	700	700	700	700	700

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	34 326	40 200	34 300	-14,7	34 300	34 300
Myyntituotot	30 063	34 800	30 500	-12,4	30 500	30 500
Maksutuotot	4 045	5 400	3 800	-29,6	3 800	3 800
Tuet ja avustukset	218					
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot						
Toimintakulut	-364 082	-374 200	-345 654	-7,6	-345 654	-345 654
Henkilöstökulut	-202 857	-202 945	-167 828	-17,3	-167 828	-167 828
Palvelujen ostot	-33 842	-33 471	-33 755	0,8	-33 755	-33 755
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-75 286	-85 569	-81 423	-4,8	-81 423	-81 423
Avustukset						
Vuokrat	-51 548	-51 655	-62 088	20,2	-62 088	-62 088
Muut toimintakulut	-549	-560	-560		-560	-560
Toimintakate	-329 755	-334 000	-311 354	-6,8	-311 354	-311 354
Poistot ja arvonalentumiset	-5 253	-4 740	-5 160	8,9	-5 160	-5 160
Tilikauden tulos	-335 008	-338 740	-316 514	-6,6	-316 514	-316 514
Vyörytyserät	-4 118	-3 770	-3 770	-8,6	-3 770	-3 770

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Kirjasto turvaa kuntalaisille tasapuoliset mahdollisuudet käyttää kulttuuri- ja tietopalveluja tarjoamalla aineistoa, laitteita ja asiantuntemusta asiakkaiden käytettäväksi sekä kirjastossa että kirjastoautossa.
- * Kirjastolla on yhteinen aineisto- ja asiakasrekisteri Lapin kirjastojen kanssa.
- * Kirjastolla on yhteiset käytösäännöt Lapin Kirjastojen kanssa.
- * Kirjastojärjestelmää kehitetään Koha Suomi Oy:n osakkaana.
- * Kirjasto osallistuu Lapin kirjaston hankkeisiin ja tekee yhteistyötä Lapin kirjastojen kanssa aineiston hankinnassa sekä kuljetuksissa.
- * Kirjaston omatoimiasiointi on mahdollista kaikille kirjastokortin omistaville kuntalaisille. Arkipäivisin oma-toimiaika jatkuu klo 20 asti ja lauantaisin koko päivä (klo 8-15) on omatoimiaikaa, jolloin kirjastossa ei ole henkilökohtaista palvelua.
- * Tehdään yhteistyötä muiden hallintokuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Palveluja kehitetään huomioiden myös kirjastoauton mahdollisuudet.
- * Kirjastoauton palveluja myydään Simon kunnalle.
- * Kirjastotoimenjohtajan palveluja myydään Posion kunnalle.
- * Tehdään seutukirjastoselvitys yhdessä Posion kunnan kanssa. Seutukirjastoasiasta päätetään selvityksen valmistumisen jälkeen. Selvitystyöhön haetaan avustusta Lapin aluehallintovirastolta.
- * Kirjasto järjestää lapsille ja nuorille tiedonhallintotaitojen opastusta ja kirjavinkkauksia tilauksesta.
- * Kehitetään lukemisesteisten sekä seniorikuntalaisten palveluja mm. välittämällä Celia-kirjaston aineistoja.
- * Japanitalon kirjaston kokoelmat ovat yhteisessä tietokannassa.
- * Kirjasto osallistuu erilaisiin tapahtumiin ja järjestää kirjastossa opastuksia ja käyttäjäkoulutuksia.
- * Kirjaston näyttelysalia tarjotaan erilaisten näyttelyiden pitopaikaksi.
- * Kirjaston hankkeilla pyritään edistämään kirjaston palveluajatus kuntalaisten parhaaksi ja mahdollisuuksien mukaan eri yhteistyötahojen kanssa jopa kuntarajojen yli.
- * Kirjasto toteuttaa hankkeen ”Kuulijalle iloa – sosiaalisen lukemisen vanha muoto käyttöön”. Hankkeeseen palkataan työntekijä 3 kk ajaksi hankerahoituksella. Hankkeessa tehdään yhteistyötä kunnan palvelutalouden ja kunnan ikäihmisten kanssa.

Tehtävä/tulosalue: Tilivelvollinen:	Vapaa-aikatoimi Vapaa-aikatoimenjohtaja
Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:	Tehtäväalue käsittää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä hyvinvointikoordinaation. Tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä luomalla edellytyksiä ja tarjoamalla kansalaistoiminnan työkaluja eri palvelusektoreille ja kansainvälisyydessä. Toimintaa ohjaa ehkäisevän työn ideologia lähtökohtana terveelliset elämäntavat ja varhaisen puuttumisen malli.

Tavoitteen kohteen määrittely	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Kulttuuripalvelut ja edellytysten edistäminen ja luominen	Nettokustannukset euro/kuntalainen		16,54	14,32	14,32	14,32
Kulttuurin avustukset	Avustusmääräraha/€	2 600	3 000	3 000	3 000	3 000
	- yksityiset	8	6	6	6	6
	- yhteisöt, järjestöt	1	5	3	3	3
Liikuntapalvelujen edellytysten luominen	Nettokustannukset euro/kuntalainen		29,36	26,23	26,23	26,23
Avustukset	Avustettavien liikuntajärjestöjen jäsenmäärät	7/712	5/650	7/700	7/700	7/700
Rajalta Rajalle -hiihto	Osallistujat/Nettotulos	275/	380/ 2 500	-	-	
Nuorisotoimen laadullinen ja tässä päivässä tapahtuva palvelu.	Nettokustannukset		41,74	38,68	38,68	38,68
Avustukset	Avustettavien nuorisjärjestöjen jäsenmäärä	224	220	230	230	230
Vaikuttavuus -nuorisotyön ja toiminnan piirissä olevat nuoret (yksilö- ja ryhmätoiminnan kautta saavutetut; leirit ym.)	Työntekijä tuntee nuoret ja on kasvatuksellisessa vuorovaikutuksessa heihin	199	260	240	240	240
Etsivä nuorisotyö	Kohdatut nuoret, yksilötyö	31	45	41	41	41
Nuorten työpajatoiminta	Nuorten määrä/eri nuorta alle 29 v	28	31	35	35	35
Nuorten käyntikerrat, -nuorisotila - tapahtumat, leirit, retket	Nuorten määrä	4 749 766	8 200 320	6 000 1 230	6 000 1 230	6 000 1 230
www.lanuti.fi/ranua	Nuorisotiedotuksen kävijät	8 661	9 100	8 500	8 500	8 500

	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Toiminnan kysyntä ja laajuustiedot					
Kulttuuritilaisuudet ja tapahtumat kunta/vuosi					
- konsertit	6/211	4	4	4	5
- teatteri	1/40	4	2	2	2
- tapahtumat	17/711	4	12	12	12
- Taikalamppu tap.	42/4 403	40	40	40	40
- Ranua 100 v tapaht.		12			
Museo avoinna/kävijät	6 vko/149	6 vko/500	6 vko/200	6 vko/200	6 vko/200
Liikuntatapahtumat/osallistujat	8/799	8/700	7/700	7/700	7/700
- retket/osallistujat	3/116	4/140	4/160	4/160	4/160
- puulaakit/osall.	4/255	4/200	2/140	2/140	2/140
- kunnanmestaruus/osallistujat	4/34	2/50	2/50	2/50	2/50
- Liikkuva iltapäivä – kerhomäärät/menot	10/204	10/190	10/200	10/200	10/200
- Koulujen kisat	4/388	4/420	4/400	4/400	4/400
Kuntovihkot					
- talvi	17 923	18 000	17 900	17 900	17 900
- kesä	18 351	18 000	18 500	18 500	18 500
Nuorisojärjestöt/jäsenet	3/224	3	3/230	3/230	3/230
Kansainväliset toiminnot	9	6	7	7	7
- kv-vaihdot	3/22	2	2	2	2
- vapaaehtoiset	3	3	4	4	4
- EU:n nuorisoviikko	1/99	1	1	1	1
Nuorisotoiminta					
- nuorisotilat osallistujat avoimet ovet (-257 vrk)	4 749	6 100	6 000	6 000	6 000
- bänditilat (bändit)	1	1	1	1	1
- osallistujat/leirit	3/71	3/90	3/90	3/90	3/90
- valistus	8/641	8	8	8	8
- päihteettömät tapahtumat	5/155	8	6	6	6
- osallisuustapahtumat	4	6	5	5	5

Perustiedot:	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Henkilöstö					
Vapaa-aikatoimenjohtaja	1	1	0,75	0,75	0,75
Vapaa-aikatoimenohjaaja	1	1	1	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä		1	1	1	1
Nuorten työpaja ESR -hanke	2	2	2	2	
Nuorten työpaja ohjaaja		½	½	½	1
Toimitilat					
Jäähalli	2 584	2 584	2 584	2 584	2 584
Kuntosali	241,5	241,5			
Bänditilat	49	49	49	49	49
Nuorisotilat	217	217	217	217	217
Toimisto	20	20	20	20	20
Museo kpl	1	1	1	1	1
Ranua TV m2	18	18	18	18	18

Talous	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	299 796	482 756	214 626	-55,5	214 626	214 626
Myyntituotot	222 936	308 500	500	-99,8	500	500
Maksutuotot		500	500		500	500
Tuet ja avustukset	35 818	141 556	179 926	27,1	179 926	179 926
Vuokratuotot		25 900	25 900		25 900	25 900
Muut toimintatuotot	41 043	6 300	7 800	23,8	7 800	7 800
Toimintakulut	-611 920	-824 456	-533 356	-35,3	-533 356	-533 356
Henkilöstökulut	-142 286	-247 872	-248 584	0,3	-248 584	-248 584
Palvelujen ostot	-254 685	-365 762	-97 261	-73,4	-97 261	-97 261
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-30 888	-52 520	-35 670	-32,1	-35 670	-35 670
Avustukset	-25 950	-24 200	-24 200		-24 200	-24 200
Vuokrat	-131 694	-126 112	-122 751	-2,7	-122 751	-122 751
Muut toimintakulut	-26 418	-7 990	-4 890	-38,8	-4 890	-4 890
Toimintakate	-312 124	-341 700	-318 730	-6,7	-318 730	-318 730
Poistot ja arvonalentumiset	-111 316	-82 082	-81 766	-0,4	-81 766	-81 766
Tilikauden tulot	-423 440	-423 782	-400 496	-5,5	-400 496	-400 496
Vyörytyserät	-6 920	-8 306	-8 306	15,5	-8 306	-8 306

Sanalliset tavoitteet ja perustelut:

- * Kulttuuritarjonnassa vaihtelevuus ja elämyksellisyys
- * Taiteiden Yö kokoaa ja tuo esille eri taidelajeja, niiden harrastajia ja kokijoita (syyskuun 3. lauantai, 15.9.).
- * Taikalampussa alle 18 v toiminnassa tärkeinä laatu, laaja-alaisuus ja saavutettavuus. Osallistutaan monipuolisesti Lapin lastenkulttuuriverkoston yhteistyöhön.
- * Pappila- ja pitäjämuseossa pitäjämuseon uusitun perusnäyttelyn esillä pito ja museopäivien sisällöllinen kehittäminen. Kesäaikainen aukiolo ostopalveluna 4H –yhdistykseltä.
- * Hyvinvointikertomuksen kautta haetaan liikuntatapahtumien painopisteitä sekä toteutetaan eri ikäkausille liikuntaraateja. Terveysliikunnan kuntalaisten aktivointipäiviä kehitetään monialaisesti. (Kunnon Mummo-la, SuomiMies). Ulkoiluystävä –toimintaa ja kaikkien ikäryhmien toimintakykyä vahvistavaa terveystoimintaa/-tapahtumia toteutetaan määrärahojen puitteissa. Ravitsemusneuvonta otetaan osaksi liikunta- ja hyvinvointineuvontaa ja huomioidaan kouluruokailun trendit.
- * Kuntovihkojen käyttöä jatketaan ennaltaehkäisevän terveystyön muotona.
- * Liikkuva iltapäivän laatua ja ohjaajien motivaatiota kehittyä ohjaajina parannetaan. Retkitoiminta on tärkeä osa sosiaalisen vahvistamisen työtä.
- * Rajalta Rajalle –hiihdon koordinaatio Pudasjärvellä, jatkossa Ranuan osuuden tehtävät ja toimikunta.
- * Nuorille tarjotaan sosiaalisen vahvistamisen välineitä kuulemalla nuoria, edistämällä nuorten omaa toimintaa/osallisuutta, tukemalla järjestöjä ja toimimalla yhteistyöverkostoissa yhteisöllisyyttä vahvistaen.
- * Etsivän nuorisotyön toiminnan nivominen osaksi kunnallista nuorisotyötä ja nuorten työpajaa, jatkorahoitusta haetaan AVI/OKM. Etsivä nuorisotyö nähdään osana kunnallista perusnuorisotyötä.
- * Nuorten työpajatoiminnassa on käynnissä ESR –hanke Stara ajalla 9/2016 – 9/2019. Hankkeella on kaksi työntekijää, ESR –rahoitus on 80 % kustannuksista. Toiminnassa yhteistyön ja mallien hyödyntäminen myös työpaja Justeerissa.
- * Panostetaan LaNuti nuorisotiedotuksen esillä oloon sekä sosiaalisen median käyttöä.
- * 100% lisäaineeton, toimintaideologiaa toteutetaan kaikissa nuorisotyön muodoissa ja vapaa-aikatoimen sektorilla kokonaisvaltaisesti.
- * Kansainvälisyys nähdään monikulttuurisuuden kasvatuksen työkaluna ja osana perusnuorisotyötä eri hankkeiden ja tapahtumien kautta; kansainvälisiä harjoittelijoita haetaan.
- * Kustannuspaikka 001836 Neuvo/kansainvälisyys nettobudjetoinnissa.
- * Monkkarin toimintaa kehitetään turvallisena ja kaikille avoimena toimintaympäristönä sekä työn kohdentamista eri käyttäjäryhmiin tehdään tarvittaessa ikärakenteen muuttuessa.
- * Kotouttamistyötä jatketaan nuorten maahanmuuttajien kanssa.

* Nuorten hyvinvointia ja terveyttä edistetään mm. moniammatillisen yhteistyön, Silta –työryhmän keinoin ja hyvinvointikertomusta työvälineenä käyttäen.

Yhteenveto keskeisimmistä toiminnallisista tavoitteista	Mittari	TP2016	TA2017	TAE2018	TS2019	TS2020
Sivistystoimen palveluiden laadun kehittäminen	Yksiköiden laatukäsikirj. kpl -kyselyitä	3	3 1	3 1	>1	>1
Työssä jaksamista ja työhyvinvointia edistävät toimenpiteet	-yksilötyöohjaukset -ryhmätyöohjaukset -kuntoutukset -vertaismentorointi osallistujat/ryhmät <u>Henkilöstön koulutukset/ osallistujat</u> -kunnan järjestämät -muut koulutukset	6 5/2 4/6 12/8	3 6 42	3 1 14	3 1 14	3 1 14
Osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö	Henkilöstön pätevyys % -henkilöstön täydennyskoulutuksiin osallistumiset	96	96	98	>98	>98
Varhaiskasvatus järjestetään asiakaskeisiksi ja joustavasti ja lasten sijoitukset tehdään mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti	Paikan odotusaika, pv Hoitomuoto toteutuu vanhempien ensisijaisen toiveen mukaisesti, %	<14 95	<14 95	<14 95	<14 95	<14 95
Perusopetuksen päättäneiden jatko-opintokelpoisuus	Ranualaisten oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin %	100	100	100	100	100
Nuorten yksinäisyyden poistaminen ja sosiaalinen vahvistaminen: osallistuminen	Järjestetty toiminta on monipuolista, laadukasta ja huomioi eri tahot; nuorten määrä	5 515	7 200	7 300	7 300	7 300
Kansainvälisyys	Nuorten kv -toiminnot vapaa-aikatoimessa	11	6	7	7	7

Sivistysltk yhteensä	TP 2016	TA 2017	TAES 2018	Muutos-% 2017-2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	905 342	934 414	654 416	-30,0	654 416	654 416
Myyntituotot	361 718	415 888	110 500	-73,4	110 500	110 500
Maksutuotot	222 883	239 920	208 340	-13,2	208 340	208 340
Tuet ja avustukset	232 754	237 056	300 326	26,7	300 326	300 326
Vuokratuotot		35 250	27 450	-22,1	27 450	27 450
Muut toimintatuotot	87 987	6 300	7 800	23,8	7 800	7 800
Toimintakulut	-9 479 193	-9 767 614	-9 504 491	-2,7	-9 504 491	-9 504 491
Henkilöstökulut	-5 894 819	-5 851 428	-5 769 378	-1,4	-5 769 378	-5 769 378
Palvelujen ostot	-2 029 803	-2 100 557	-1 690 607	-19,5	-1 690 607	-1 690 607
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-354 029	-383 919	-383 587	0,1	-383 587	-383 587
Avustukset	-25 950	-24 200	-24 200		-24 200	-24 200
Vuokrat	-1 141 721	-1 397 460	-1 629 769	16,6	-1 629 769	-1 629 769
Muut toimintakulut	-32 872	-10 050	-6 950	-30,8	-6 950	-6 950
Toimintakate	-8 573 851	-8 833 200	-8 850 075	0,2	-8 850 075	-8 850 075
Poistot ja arvonalentumiset	-558 418	-373 996	-246 889	-34,0	-246 889	-246 889
Tilikauden tulos	-9 132 270	-9 207 196	-9 096 964	-1,2	-9 096 964	-9 096 964
Vyörytyserät	-107 204	-96 029	-96 029	-3,0	-96 029	-96 029